Bengt Nilsson

Sockenskräddare i Hjärnarp

Skräddaryrket i städerna var ända sedan tidigt 1500-tal noga reglerat och kunde endast utövas om man var medlem i en skråorganisation. Man blev med respektive skrås goda vilja först antagen hos en utbildad Skräddarmästare och blev sedan så småningom efter godkända prov upphöjd till gesell. Sedan kunde man efter godkända gesellprov och stadens magistrats avgörande eventuellt sätta upp egen rörelse. Det fick endast finnas ett visst antal skrädderier i varje stad.

Sockenhantverkarna på landet kallades ”gärningsmän” och valdes på rekommendation av respektive sockenstämma. De betalade varje år en särskild skatt, som kallades ”giärningsören”, så länge de var i aktiv tjänst. Avgiften var på 1680-talet och under många år framåt i Sverige omkring 3 Daler Smt. Endast den som var född inom äktenskapet kunde anställas som lärpojke och måste visa upp ett sådant intyg från sin hemsocken. Ofta gick yrket i arv från far till son.

Bengt Nilsson skräddare i Trädgårdshuset i Hjärnarp var född i grannförsamlingen Tåstarp år 1757 d. 25 maj (enligt senare Husförhörslängd i Hjärnarp). Fadern Nils Bengtsson var bonde på Kronohemmanet Tåstarp Nr 6, där han också var född. Modern Pernilla Månsdotter var troligen född i Hulebäckseröd i Hjärnarp. Bengt var äldst i syskonskaran av fem med två yngre bröder och två systrar.

När fadern dog 1768 var han endast 11 år gammal och modern Pernilla Månsdotter kunde inte behålla gården, som övertogs av makens släkt, utan flyttade till sin hemsocken Hjärnarp och byn Vanstad med sina fem barn. År 1772 har Bengt flyttat hemifrån och fått plats som skräddarlärling.

Skräddarna på landet hade mestadels inte egen verkstad utan gick runt på gårdarna. Han tingades i förväg av sina kunder, som själv tillhandahöll tråd och de tyger som behövdes, oftast linne eller vadmal. När han ändå var i gården sydde han vanligtvis till flera av folket där. En lärpojke började i allmänhet vid 12 till 13 års ålder och fick allt efter skicklighet så småningom lära sig både måttagning, tillskärning och provning, samt sömnad och pressning, som var ett ansvarsfullt arbete. Presstrasan kallades för en ”moses”. Finare tyger som t.ex. kläde importerades ibland från utlandet och fick köpas i städerna. Modellerna skiftade efter var man bodde, men de besvärliga detaljerna knappar och knapphål blev inte vanliga förrän vid 1700-talets slut. Bengt lärde sig alldeles säkert med tiden hur Bjäreborna ville ha det. Sigfrid Svensson har i sin bok ”Skånes Folkdräkter” beskrivit hur dräkterna kunde se ut I nordvästra delen av Skåne hade det lösa livstycket i kvinnodräkten kommit i bruk redan vid mitten av 1700-talet och den lösa kjolen, som vid högtidsdräkt kunde vara av röd vadmal var i vardagslag av grå eller blå verkenstyg (vävt på linnevarp med inslag av ylle). Den kallades ”knäppa” (= att knäppa på kjolen). I herrdräkten dominerade vid denna tid som högtidsdräkt rock av blått kläde, tröja av vadmal samt väst.

År 1780 finner vi Sockenskräddaren Bengt Nilsson inhyses i Nybygget i Hjärnarp hos åbo Sven Svensson med familj, där han betalar gärningsören, 1781 och 1782 är han skriven hos Hans Torkelsson i Turagården, men sedan är han fram till sin död skriven i Trädgårdshuset under Kyrkogården i Hjärnarp.

1780 d. 28 dec. vigdes i Hjärnarp Sockenskräddare Bengt Nilsson och pigan Sissela Persdotter uti Werjesby.

Sissela var dotter till Trädgårdsmästare Per Svensson Björnström i Trädgårdshuset under Kyrkogården i Hjärnarp, där de nu bosätter sig hos hennes föräldrar.

1782 d. 14 juli föds deras första barn **en son,** som döps d. 19 juli till **Nils,** efter sin avlidne farfar. Gudmor till barnet är Per Åkessons hustru Lusse Persdotter i Hjärnarp Nr 4 (P Å fader Åke Persson har troligen varit gift med en syster till Bengts moder (vid namn Hanna Måns-dotter.) Andra dopvittnen är Sisselas fader Per Svensson Björnström, Skolemästaren Johan Börtz från Vittsjö, Maderna Helle Hjort och Jungfru Smidt i Prästgården.
Barnet dog 6 dagar gammal ”af okänd sjukdom”.

1783 d. 12 juli föddes en ny liten **son Nils**. Han bars till dopet av Hans Torkelssons hustru Anna i Turagården. Faddrar var Bengt Tuvasson i Turagården och Per Åkesson i Hjärnarp, samt pigorna Troen i Vanstad och Johanna i Boarp.

1786 d. 31 okt. föddes sonen Sven, döpt efter morfars far. Gudmor för honom var Lars Svenssons (ägare till halva Kyrkogården) hustru Ingar Mickelsdotter i Kyrkogården och vittnen vid dopet var Ryttare Lundgren i Werjesby, dräng Måns Nilsson i Vanstad samt pigorna Johanna i Boarp och Troen Nilsdotter i Vanstad.

Slutligen **1791 d. 28 dec. föddes sonen Peter**, döpt efter morfar Per (Peter) Björnström. Han bars till dopet av Bengt Tufvassons hustru Anna och vittnen denna gång var Johan Andersson och Ryttare Per Lundgren i Werjesby samt pigorna Elna Nilsdotter i Vanstad och Carna Larsdotter i Werjesby.

År 1788 dog Sisselas moder Ingar Persdotter i Trädgårdshuset och änklingen Per Björnström lämnade över Trädgårdshuset till dotter Sissela och hennes man skräddare Bengt Nilsson med vissa förbehåll**.(se Bilaga 1).**

Livet gick vidare i Trädgårdshuset och barnen växte upp. Gamle morfar Per Björnström levde till 1794, då han dog i gallsten. Vår Nils var då 11 år gammal och kunde väl hjälpa till med ett och annat. Kanske lärde denne honom också en hel del om växter, som Björnström ju hade sysslat med i hela sitt liv.

År 1800 står ”vår Nils” första gången i mantal, men 1805 är endast där skrivna Bengt skräddare och hustru. De betecknas då som skröplige och utfattige. År 1809 är sonen Sven ännu kvar hemma som dräng och hjälpare.
År 1811-12 finns även här Reservkarlen Nils Bengtsson Lundgren med hustru Anna. **Detta är sonen Nils, vår anfader. (”P V 13”).**

År 1823 d. 3 dec. dog och den 7 dito begrovs **torparen Bengt Nilssons hustru Sissela Persdotter i Werjesby** (där Trädgårdshuset låg). Hon dog av ålderdomssvaghet 71 år gammal.

År 1839 d. 1 febr. dog o. d. 6 dito begrovs Inhyses Enklingen Bengt Nilsson på Nr 7 Kyrkogården (där huset låg). Han blev 81 år gammal.
Utförlig **Boupptecknin**g **finns efter dem båda. Se Bilagor.** Här kan vi se vilka kläder de själv burit, vilka redskap man använt i arbetet, att man hade ett väggur, att Bengt stoltserade med en spanskrörskäpp, när han skulle vara fin och att man även naturligtvis ägde en Psalm-bok, men också en Postilla och **6 gamla Tyska böcker**, vilket är intressant. Dessutom an-vände Bengt glasögon, två par hade han.

Barnen som vuxna:
Nils född 1783 vår anfader Nils Bengtsson Lundgren (Se ” P V 13”)

Sonen Sven Bengtsson född 1786 gifte sig i Hjärnarp 1815 med pigan Sissa Bengtsdotter född 1783 11 09 i Turagården. De bosatte sig i Strömmahuset under Backagården och blev torpare där.
År 1814 d. 2 juli säljer änkan Ingar Olsdotter (Sissas moder) till dottern med make Sven Bengtsson det hus hon tillsammans med sin nu avlidne make Bengts Persson byggt på Backagårdens mark. Sissas broder Per och syster Kersti har gett sitt samtycke.
År 1815 d. 13 september föddes deras son Per.
År 1817 d. 27 dec. fick de dottern Ingar. Gudmor till barnet var Fru Friherrinnan Ewa Liewen på Borrstorp. Andra vittnen var Svens broder drängen Per (Peter) Bengtsson i Trädgårdshuset och pigan Kiersti Bengtsdotter i Strömmahuset.
År 1820 fick de en dotter Elna och 1826 en son Anders.
1826 d. 13 jan. föddes deras son Anders, som bars av Svens svägerska Hanna gift med sockenskräddaren Per (Peter) Bengtsson i Boarp.
Sven Bengtsson dog 1844 d. 9 april i Strömmahuset, som låg på Backagårdens utmark.

Sonen Peter (Per) Bengtsson blev sockenskräddare liksom fadern. Han gifte sig 1825 i Hjärnarp med pigan Hanna Jönsdotter född 1801 i Boarp. De bosatte sig i Ryledshuset under Boarp i Hjärnarp och fick fem barn.
1825 d. 25 nov. föddes dottern Sissela (döpt efter farmor). Gudmor var vår anmoder, Nils Bengtsson Lundgrens hustru Anna Larsdotter i Trädgårdshuset.
1828 d. 7 aug. föddes en son Sven.
1832 d. 15 april föddes sonen Jöns
1835 föddes dottern Elna
1838 föddes dottern Bengta.
Per (Peter) Bengtsson dog 1844 d. 3 mars, 52 ½ år gammal i Hjärnarp.
Hustrun Hanna gick bort 1857 d. 15 aug.